

Hercegovini, jer pojedinačno, iako daje temelje za stvaranje općih zaključaka, u tom slučaju postaje jednostran i ne dobiva se pravi dojam o složenosti sindikalnog pokreta i o tome da je sindikalni pokret na tlu Bosne i Hercegovine bio samo dio sindikalnog pokreta Jugoslavije. Uz tu primjedbu, smatram kako bi taj dio bio mnogo bolji da je bio manje analiza, citiranje pojedinih dokumenata, a da je obuhvatio problem sintetski, jer je o tome već i dosta pisano, a uz to on je samo ilustracija složenosti sindikata, njihova programa, organizacione raširenosti i djelatnosti. Da je bio takav, vjerojatno se ne bi autoru potkrale i neke pogreške o do sada u literaturi već riješenim problemima, npr. o osnivanju Hrvatskog radničkog saveza, sindikata koji su osnovali pravaši 1921. godine, a preuzela ga pod svoje vodstvo Hrvatska (republikanska) seljačka stranka 1922. godine, gradeći umnogome na onome što je već do tada u HRS-u stvoreno i zamišljeno.

Na kraju, autor je opsežno naveo izvore i literaturu, registar osobnih i geografskih imena, pa je tako omogućio laganiji uvid u svoje djelo.

Kao zaključak može se reći, bez obzira na navedene primjedbe, da je ta knjiga A. Hadžirovića dobar uvid u privredne prilike na tlu Bosne i Hercegovine u međuratnom razdoblju, u položaj radnika, u razvoj sindikalnog pokreta od političkih opredjeljenja do akcije, pokreta koji je imao značajno mjesto u klasnoj borbi radnika, zahvaljujući prvenstveno naporima sindikata pod utjecajem KPJ, a ukazivao je i na to da je klasna borba koju su radnici vodili pod vodstvom svoje avangarde KPJ značajan faktor u općim političkim i društvenim prilikama, pa su snage izvan radničke klase pokušale upravo posredstvom sindikata omesti tu borbu, kanalizirati radničke akcije i tako steći utjecaj na radnike.

Bosiljka Janjatović

*SINDIKALNI POKRET DRVODJELJSKIH RADNIKA
U VOJVODINI 1935—1941, Novi Sad 1978, 595 str.*

U ediciji Građa za istoriju Vojvodine, kao knj. XIII, tiskana je ove, 1978, godine u Novom Sadu (izdavači su Arhiv Vojvodine, Sremski Karlovci, Filozofski fakultet — OOUR Institut za istoriju, Novi Sad i Muzej socijalističke revolucije Vojvodine, Novi Sad) knjiga građe pod naslovom Sindikalni pokret drvodjeljskih radnika u Vojvodini 1935—1941. Građu je prikupio, napisao uvodnu studiju i objašnjenja, dr Danilo Kecić, dugogodišnji istraživač radničkog pokreta Vojvodine. Riječ je o solidno pripremljenom zborniku građe o drvodjeljskim, stolarskim, pilanskim, tapetarskim, bačvarskim, korparskim i ostalim radnicima koji su bili organizirani u Savezu drvodjeljskih radnika u sklopu Ujedinjenog radničkog sindikalnog saveza Jugoslavije. Ti su radnici na tlu Vojvodine tada u Savezu drvodjeljskih radnika bili vrlo aktivni u provođenju politike KPJ, pa su tako pridonosili jačanju njezina utjecaja među svim radnicima. Osim toga, Savez drvodjeljskih radnika bio je u to vrijeme jedna od najmasovnijih sindikalnih organizacija na tlu Vojvodine. Bio je to, dakle, dobar razlog da se D. Kecić prihvati istraživanja programa i djelovanja toga saveza, prikupljajući vrlo dobro

sačuvane pisane dokumente a zatim i obradivši u uvodnoj studiji (na 30 str.) osnovne podatke o usmjerenosti i praksi njegovoj. Uvodnu je studiju podijelio na Organizacioni razvitak, te na dio pod naslovom Ekonomska i politička borba drvodjelskih radnika, što već samo za sebe govori da je studija dobar pregled razvoja toga sindikata u naznačenom vremenu.

Nakon toga slijede dokumenti (ukupno 515 dokumenata) različite provenijencije, ali najviše nastalih radom pojedinih podružnica. Autor ih je kronološki poredao i time ih učinio vrlo preglednim. Kecić je istraživao fondove u raznim arhivima — od arhiva Instituta za historiju radničkog pokreta Hrvatske (gdje je i najbolje sačuvan fond Saveza drvodjelskih radnika s centralom u Zagrebu), Arhiva Jugoslavije, Arhiva CK SKJ, Arhiva Veća Saveza sindikata Jugoslavije u Beogradu, do Arhiva Srema u Sremskoj Mitrovici, Arhiva Vojvodine u Sremskim Karlovcima, Istorijskog arhiva u Beloj Crkvi, Kikindi, Pančevu, Subotici, Somboru, Zrenjaninu, te Muzeja socijalističke revolucije Vojvodine iz Novog Sada — što također govori o solidnoj pripremi toga zanimljivog zbornika građe. Autor je građu dao i najnužnije komentare, pa će taj zbornik dobro poslužiti svakom budućem istraživaču radničkog pokreta Vojvodine, ali i Jugoslavije, kao i svakom drugom zainteresiranom čitaocu.

Na kraju je objavljen Registar ličnih imena, Registar mesta i Sadržaj s naznakama kratkog regesta svakoga pojedinog dokumenta, što omogućuje dobro snalaženje u toj knjizi.

Smatram da je i ovaj put dr Danilo Kecić obavio solidan posao prikupljanja građe jednog od temeljnih sindikata iz sklopa Ujedinjenog radničkog sindikalnog saveza Jugoslavije, saveza niza strukovnih sindikata, koji je u razdoblju 1935—1941. djelovao i na području Vojvodine (slično je bilo u cijeloj Jugoslaviji) pod vodstvom K.P.J i bio njezino masovno uporište među radnicima.

Bosiljka Janjatović

BANJA LUKA U NOVIJOJ ISTORIJI (1878—1945), zbornik radova s naučnog skupa održanog u Banjoj Luci od 18. do 20. novembra 1976, Sarajevo 1978, str. 808.

Sve je češća težnja gradova da dođu do svojih historijskih monografija. Neki gradovi aktiviraju za to vlastite snage i nakon nekoliko godina istraživanja izdaju svoje monografije. Drugi organiziraju naučni skup i tek nakon diskusije u kojoj je dano zeleno svjetlo izloženim radovima štampaju se ispravljene radovi u posebnom zborniku. Banja Luka je došla do svoje monografije, odnosno do njene dobre osnove na taj drugi način. Angažiranjem Instituta za istoriju iz Sarajeva, Arhiva Bosanske krajine i Muzeja Bosanske krajine u Banjoj Luci priređen je naučni skup na kojem su oko 50 naučnih radnika iz više naučnih institucija i centara i veći broj aktivnih sudionika revolucionarnog radničkog pokreta, NOP-a i revolucije izložili svoja saznanja.